

ביקור ראש-הממשלה

בינואר 1968 עמד ראש-ההמשלה לוי אשכול לבקר בארצות-הברית, ולקראת בואו כתב לי שאול אביגור שמן הראוי יהיה לכלול את עניינם של יהודי ברית- המועצות, בשיחותיו של ראש-הממשלה עם הנשיא ג'ונסון. שאול עצמו התכוון לשוחח על כך עם אשכול ולהציע לו שישמע ממני דיווח על פעולת "בר" בארצות-הברית.

אך עוד לפני שהאורח רם-הדרג הגיע לווינגטון, התעורר ספק אם אכן אצליח לראותו במהלך הביקור. דיווחתי לשגריר על תוכן המכתב של שאול, אך מכיוון שארגון הביקור היה נתון בידי של הציר אפי עברון, לא הייתי בטוח שהדבר יסתייע. אפי אמנם לא פסל אפשרות של פגישה ביני לבין ראש-הממשלה, אך "הזהיר" אותי שאשכול ישהה בווינגטון זמן קצר מאוד, בטרם ימשיך עם פמלייתו אל אחוזת הנשיא ג'ונסון בטכסס, שם היו אמורות להתנהל השיחות.

קיצורו של דבר, את ראש-הממשלה לא ראיתי. את הביקור של אשכול ושיחותיו "הידידותיות" באחוזת הנשיא ראיתי ככשלוך מביש. אשכול, שהגיע עם "סל קניות", בעיקר בשטח הבטחוני, יצא למעשה בידיים ריקות, ועם הבטחות אחדות שלא כולן מומשו. התרשמתי שראש-הממשלה לא מייחס לפי שעה חשיבות למאמצינו לרכז לחץ מדיני ובינלאומי על ברית-המועצות, ודעתי זאת התחזקה עוד יותר לאחר שיחה שקיימתי עם אשכול בעת ביקורי בארץ, במרס 1967. בעת הביקור בארצות-הברית, לא רק שהוא לא העלה את הנושא שלנו בשיחתו עם הנשיא, גם בפגישה שהיתה לו עם "ועידת הנשיאים" של המנהיגות היהודית בניו-יורק, לא הוזכר הנושא.

כאמור, עוד לפני הביקור של אשכול בארצות-הברית וגם לאחריו, לא חדלתי מן התביעה לקיים ועידה עולמית של נציגי היהודים מישראל ומקהילות העולם המערבי. בארצות-ברית רכשתי לכך את תמיכתו של הרב מילר, את תמיכת וקסלר, הנשיא החדש של בני ברית וכן את תמיכת ראשי הוועד היהודי האמריקני. אנשי גולדמן בקונגרס היהודי העולמי ובהסתדרות הציונית בארצות-הברית, ואנשי הקונגרס היהודי האמריקני לא אהבו את עצם הרעיון של ועידה עולמית. חרף הלחצים שהפעלתי הודיעוני מן הארץ שב-1968 אין סיכוי לקיום ועידה עולמית. "אולי בעוד שנה" אמרו. הייתי מאוכזב. בעיני זו היתה החמצה, בייחוד לאור ההתעוררות היהודית הלאומית בברית-המועצות בהשפעת מלחמת ששת הימים ולנוכח סגירת השגרירות הישראלית במוסקבה. כל עוד היה אשכול ראש-הממשלה, לא הצליחו שאול וצבי להזיז את העניין.

עברו עוד שלוש שנים עד אשר כראש "נתיב"- "בר" הצלחתי להגשים את הרעיון, בתמיכתה המלאה של ראש-הממשלה אז גולדה מאיר.

לקראת סוף שנת 1967 ותחילת 1968, חזרה עבודתנו בארצות-הברית לשגרה. סיי קנן הציע כי נרכז מאמצים להחדיר את הנושא למצעים ששתי המפלגות הכינו לקראת הבחירות.

לפרוייקט זה הצטרפו קהילות רבות שהפעילו לחץ על הצירים לוועידות של המפלגות, צירים שהיו בעלי השפעה בסניפי המפלגה במדינות ובערים הגדולות. נציגי הקהילות היהודיות פנו גם לצירי הקונגרס שבאזורי בחירתם כדי שאלה יתמכו בהעלאת הנושא שלנו במצעי המפלגות.